

UDRŽITELNÉ MÍSTO

Jak je obec připravena na klimatickou změnu? Je naše obec udržitelným místem? Zjistěme to!

Vzdělávací oblast (obor):	Člověk a společnost (Výchova k občanství)
RVP: možné očekávané výsledky učení:	PTP-UDR-000-ZV9-003 Vybírá, plánuje, realizuje a vyhodnotí společně se spolužáky nebo dalšími lidmi opatření potřebná pro posílení udržitelnosti v místní komunitě či ve světě. CAS-VKO-002-ZV9-012 Inicjuje společensky prospěšnou akci a zapojuje se do ní.
Vzdělávací cíl:	Žák zmapuje situaci ve své obci v oblasti udržitelnosti. Plánuje akci pro posílení udržitelnosti v místní komunitě. Zapojí se do její realizace. Průběh a výsledek akce zreflektuje.
Ověřitelný výstup:	Žákovský projekt (jeho části, celek i reflexe procesu)
Klíčová slova:	Udržitelnost, projektové vyučování, aktivní občanství, klimatická změna
Příklad rozvíjených KK:	
Mezioborovost:	Geografie (Geografie), Člověk a příroda (Přírodopis), Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura), Člověk a příroda (Chemie), Člověk a příroda (Fyzika)
Čas:	1 vyučovací hodina na zmapování, 1 vyučovací hodina práce v terénu + možný navazující projekt
Místo:	Učebna/venku
Pomůcky:	PL, plán obce, kartičky s názvy oblastí pro naložování do skupin, podložka na psaní
Zdroje/inspirace:	ČLOVĚK V TÍSNI. <i>Active Citizens</i> . Online. HTTPS://WWW.CLOVEKVTISNI.CZ . Člověk v tísní. 2025. Dostupné z: https://www.clovekvtisni.cz/metodika-programu-active-citizens-1252pub . [cit. 2025-11-17].
Možné souvislosti:	Lze využít jen první část na mapování situace v obci, nerealizovat celý projekt. Komplexnější je celoroční projekt zaměřený na aktivní občanství např. v programu Active Citizens či Ekoškola (https://ekoskola.cz/). Další tipy na lekce zaměřené na klimatickou změnu např. zde: Učím o klimatu. <i>Domovská stránka</i> [online]. [cit. 2025-10-07]. Dostupné z: https://ucimoklimatu.cz/ Vybrat si lze jen úvodní část zmapování situace.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Postup: Žák v úvodu odhadne aktuální situaci v obci z hlediska udržitelnosti. Následně si vylosuje oblast, na které bude pracovat (témata Doprava, Energetika, Potravinry, Voda, Zeleň, Odpady). Vznikne tedy šest skupin, ideálně po 4 žácích (při počtu 24 žáků), případně po 5 (při 30 žácích ve třídě).

Do PL si nalepí nalosovanou oblast (je třeba předem žákům nakopírovat). Žáci si ve skupině přečtou zadání oblasti, případně si dopíší další body/otázky, které potřebují zpracovat do úvodního zmapování situace ve své oblasti (např. Zeleň, Hospodaření s vodou...). Zapiší si, co již vědí či si myslí, že vědí.

Pracují dále dle možností s webovými stránkami obce a dalšími možnými e-zdroji.

Následuje práce v terénu (nebo práce ve skupině po vyučování) – do mapy a pracovního listu si zaznamenají stav související s jejich oblastí, pořizují si fotodokumentaci. Dle povahy oblasti je dále třeba dohledat informace např. na webových stránkách města či se dotázat příslušného odboru městského/obecního úřadu. Ve škole (např. po týdnu) si žáci sdílejí zjištěné, doplňují si informace tak, aby je měl každý kompletní (1 vyučovací hodina).

V další části žáci představí ostatním skupinám, co zjistili, jaký je v dané oblasti z jejich pohledu stav (1 vyučovací hodina).

Následuje výběr problému, na který se jako skupina zaměří (viz PL Výběr problému), hledání řešení (stejnomený PL), návrh projektu (opět PL), rozdělení rolí v týmu (PL), výběr partnerů (PL), plán akce (PL), rozpočet akce (PL), realizace a reflexe (PL) spojená s oslavou.

Kartičky oblastí – k rozstřihání a nalosování

Doprava	Udržitelná energetika	Potravinry	Hospodaření s vodou	Veřejná zeleň	Nakládání s odpady
Doprava	Udržitelná energetika	Potravinry	Hospodaření s vodou	Veřejná zeleň	Nakládání s odpady
Doprava	Udržitelná energetika	Potravinry	Hospodaření s vodou	Veřejná zeleň	Nakládání s odpady
Doprava	Udržitelná energetika	Potravinry	Hospodaření s vodou	Veřejná zeleň	Nakládání s odpady
Doprava	Udržitelná energetika	Potravinry	Hospodaření s vodou	Veřejná zeleň	Nakládání s odpady

Jak je na tom naše obec s udržitelností?

Klimatická změna. Co dělat pro to, aby se v naší obci dobře žilo i v době klimatické změny? I obec může na proměny reagovat. Jak je podle tvého odhadu nyní obec připravena na změny související s probíhající klimatickou změnou? Uveď příklady toho, co již obec podle tebe dělá.

Zmapuj si ve skupině situaci ve vybrané části obce. Moje oblast je (nalep si ji):

Zapiš si, co víš, či si myslíš, že víš.

Zjisti informace např. z webových stránek města.

Co jsem zjišťoval?	Kde jsem to zjišťoval?	Co jsem zjistil?

Texty s oblastmi k nakopírování

Doprava (veřejná doprava, pěší doprava, cyklodoprava)

Zmapujte výskyt následujících prvků:

cenově dostupná a snadno dosažitelná veřejná doprava ve městě a v místních částech;

umístění zastávek hromadné dopravy na místech, kde je využívá značné množství lidí;

podpora pro pěší a cyklodopravy v obci (bezpečná jízda obcí, možnost odložit si kolo, pruh pro cyklisty apod.); podpora

pro pěší a cyklodopravy do místních částí;

nabíjecí stanice pro elektromobily? (pozn. elektromobilita s sebou přináší i negativa).

Další nápady na zmapování:

Udržitelná energetika

Zmapujte výskyt následujících prvků:

úsporné a šetrné osvětlení (světelný smog, žluté světlo, pozor na modré světlo – škodí hmyzu...);

solární energetika (panely umístěné např. na parkoviště, na střechách či fasádách domů);

zateplení soukromých a veřejných budov (budov ve vlastnictví obce);

hospodaření obce s energiemi, jaké má strategie směřující k udržitelnosti;

energetická třída budov vlastněných obcí;

šetření zdrojů v obecních budovách;

plány udržitelnosti škol v obci.

Další nápady na zmapování:

Potravin

Zmapujte výskyt následujících prvků:

možnost nákupu regionálních potravin;

možnost nákupu sezonních potravin;

dostupnost místního bedýnkování;

dostupnost komunitní zahrady (komunitní zemědělství);

způsob, jak školní jídelny využívají místní zdroje.

Jak hospodaří se zbytky jídla?

Jak se hospodaří ve školách se zbytky svačin apod.?

Další nápady na zmapování:

Hospodaření s vodou

Zmapujte výskyt následujících prvků:

vodní prvky v obci (kašna...);

využívání propustných materiálů (dlažeb);

vsakovací nebo mlatový povrch;

poldery;

retenční nádrže;

obnova mokřadů a výsadba stromů jako přirozený prostředek proti záplavám;

akumulační nádrže na dešťovou vodu;

průleh pro dešťovou vodu;

využívání odpadní vody (např. pro WC).

Další nápady na zmapování:

Veřejná zeleň:

Zmapujte výskyt následujících prvků:

výsadba stromů v dlažbě;

zelená fasáda;

zatrávněné parkování;

parky a lesoparky;

stromy v obci: solitérní stromy, soustromí, aleje;

způsob sečení trávníků (mozaikovitě sečení);

četnost sečení trávníků;

druhá skladba stromů (původní x cizokrajné, rostliny, na které je vázán náš hmyz apod.).

Další nápady na zmapování:

Nakládání s odpady:

Zmapujte výskyt následujících prvků:

třídění odpadů z pohledu obyvatele (na co existují kontejnery, hustota kontejnerů v obci a v místních částech...); třídění

odpadu na školách;

sdílená opravna;

swap a bazarové akce (bleší trhy apod.);

kompostování, bio odpad;

nakládání se zbytky ze školních jídelen;

nakládání se zbytky školních svačtin žáků;

splachování toalet dešťovou vodou.

Další nápady na zmapování:

Výběr problému

Nyní je vaším úkolem vybrat si jeden z problémů, na něž se zaměříte – budete se snažit jej řešit.

Podle čeho si vyberete problém, na který se zaměříte? (Např. má největší smysl, jsme schopní jej zvládnout, zajímá nás...)

Problém:

Co se o problému a současné situaci potřebujete ještě dozvědět?

Kde budete hledat informace?

Co jste zjistili?

Kde jste to zjistili?

Podle čeho poznám, že je to vhodný zdroj?

Hledání řešení

Která řešení vás napadají? Přemýšlejte i nad tím, zda jde o řešení krátkodobé, či dlouhodobé, jak je účinné, realizovatelné a co v rámci tohoto řešení můžete udělat vy sami:

Řešení	Jednorázové x dlouhodobé	Je účinné?	Je realizovatelné?	Je v našich silách? Nebo jeho část?

Vyberte řešení – návrh aktivity, která vám přijde smysluplná a zvládnutelná:

Zvažte, s čím řešení souvisí.

Návrh řešení	Jak řešení souvisí s následujícími oblastmi života:			
	Ekonomická oblast (např. finanční náročnost, zaměstnanost ve městě...)	Sociální (např. život komunity)	Environmentální (udržitelnost života, vliv na životní prostředí)	Politická (demokratická rozhodnutí, rozhodnutí zastupitelstva města)

Vybrali jsme řešení

Protože

Návrh projektu

Název projektu:

Členové týmu:

Kapitán/ka týmu (žák/yně):

Koordinátor (učitel/ka):

1. Co konkrétně chceme dělat?

Příklad: Vytvoříme dopolední (dvouhodinovou) dílničku na téma třídění odpadů pro děti v mateřských školách v Mnichově Hradišti.

Co uděláme my?

2. Jak zjistíme, že se nám to povedlo? Jak to změříme?

Př.: Dílničky nabídneme minimálně ve dvou třídách, zúčastní se jich nejméně 30 dětí celkem. Z fotografií bude patrné, že se děti zapojily. Na konci dílničky děti dobře roztřídí odpadky.

Jak zjistíme, že se nám náš projekt povedl?

3. Dokážeme to? Jak moc je náš nápad náročný na realizaci?

Promyslíme např. zamýšlený počet dětí, které se akce zúčastní. Zvládneme vymyslet hrané činnosti na téma třídění odpadů? Budou mít školky o akci zájem? Uvolní nás ze školy na dopoledne, abychom se mohli věnovat dětem? Kdo nám poradí po odborné stránce s přípravou akce?

Náš projekt: Jde udělat to, co jsme vymysleli? Vyber: Ano – ne

Zvládneme to právě my? Třeba s pomocí paní učitelky? (Je realizovatelný?)

Vyber: Ano – ne

4. Která úskalí projekt má? Na co si musíme dát pozor? Kde jsou rizika projektu? Jak se na ně připravit?

Co se může stát/pokazit? (rizika projektu)

Jak je vyřešit? (záložní plán)

5. Má projekt smysl?

Přinese náš projekt něco naší obci? Je dobrý pro lidi nebo pro naše okolí?

Příklad: Ano – je to věc, která je prospěšná. A když dobře vymyslíme hry, děti stráví příjemné dopoledne a ještě se něco naučí (či si to procvičí).

Má náš projekt smysl? Pokud ano, proč:

6. Do kdy jsme schopni projekt zvládnout (realizovat)?

Zkuste odhadnout, do kdy budete schopni projekt dokončit:

7. Co nám teď ještě vrtá hlavou?

Role v týmu

Které role v týmu se ujmeš? Které jsou potřebné? Které se spojí do jedné? Připište si, které role potřebujete a kdo se jich ujme.

Role	Popis	Kdo to je?
Kapitán/ka	Vede tým, vše sleduje, hlídá termíny, činnosti, má přehled. Rozhoduje. Zodpovídá za průběh projektu.	
Hlídač/ka rozpočtu	Ví, kolik peněz tým má (spolupráce s hlídačem pokladny). Ví, zda se utrácí podle rozpočtu. Zapisuje si do tabulky, co se koupilo, v jakém množství, kolik to stálo. Provede závěrečné vyúčtování. Vráť přebytek peněz.	
Hlídač/ka pokladny	Vyzvedne si peníze. Ví, kde peníze jsou a kolik jich v pokladně je. Vydává peníze (v případě, že jsou na projekt uvolněné finance).	
Nákupčí materiálu	Vyzvedne si peníze u hlídače pokladny. Peníze na nákup bedlivě střeží. Koupí, co je třeba. Vezme si účtenky za nákupy. Účtenky odevzdá hlídači rozpočtu.	
Udržovač/ka dobré nálady	Vycítí atmosféru v týmu. Povzbuzuje, když dochází energie. Pomáhá zajišťovat, aby setkání probíhala příjemně (např. vyvětrá, nabídne koláč...).	
Kronikář/ka	Dělá záznamy o tom, co se na jednotlivých schůzkách a setkáních stalo, kdo přišel, co se stihlo, jaká byla nálada v týmu, kdo co zajímavého řekl...	
Novinář/ka / PR	Připravuje texty na FB, do novin, na web školy, města...	
Fotograf/ka	Fotografuje. Řídí se etikou pořizování a zveřejňování snímků. Archivuje snímky.	
Tvůrce videí	Točí videa. Řídí se etikou pořizování a zveřejňování videí. Archivuje videa.	
Správce sociálních sítí (FB...?)	Vkládá materiály od tvůrce článků, fotografa, tvůrce videí. Řídí se etikou, pravidly školy pro chování na sítích (které sociální sítě lze využít v rámci školního projektu apod.).	
Hlídač termínů	Sleduje, zda se akce dějí podle naplánovaného harmonogramu.	
Mluvčí	Hovoří za tým, když je např. potřeba dohodnout akci s ředitelkou školy apod. Píše např. e-maily na městský úřad apod.	
Propagátor	Navrhuje, jak je možné akci zpropagovat. Domlouvá se s fotografem, tvůrcem videí a tvůrcem článků na tom, co a jak zpropagovat.	
Grafik	Navrhuje grafickou podobu pozvánky, poutačů na akci apod.	
Výtvarník/výtvarnice	Vytváří, zdobí, lepí...	

Partneři projektu

Krok 1

Hledej, s kým by ses o návrhu svého řešení mohl poradit. Kdo tématu rozumí? S kým bys při realizaci např. části řešení mohl spolupracovat? (Např. zástupci obce odpovědní za údržbu obecní zeleně, osoba starající se o zeleň v obci apod.)

Vyhledej kontakt na alespoň dvě zmíněné osoby či organizace včetně státní správy a samosprávy.

Krok 2

Domluv si schůzku či si naformuluj e-mail, ve kterém vysvětlíš, proč osobu kontaktuješ.

Zeptej se např. na to:

Jak by ti mohli vybraní partneři projektu pomoci?

Na čem bys mohl spolupracovat ty? Jak by ses mohl zapojit?

Krok 3

Naplánuj si s partnerem akce spolupráci.

Krok 4

Nezapomeň mu poděkovat.

Realizace akce a reflexe

Realizuj společnou akci.

Při přípravě na realizaci se vrať k plánovací tabulce,

kontroluj čerpání rozpočtu,

veď si účetnictví (ukládej účtenky...),

hlídej si termíny,

předávej si informace v týmu,

dokumentuj a medializuj akci.

Reflexe

Vyhodnoť, jak se akce povedla. Zreflektuj, co ses při práci na projektu naučil. Co se vám

vybaví, když si na svůj projekt vzpomenete?

Jak se nám pracovalo?

Co nám pomohlo?

Co bylo nejnáročnější?

Co bychom rádi zažili znovu?

Který okamžik pro nás byl nejdůležitější?

Co bychom příště udělali jinak?

Do čeho bychom se rádi pustili?

Co se tobě na projektu povedlo?

Co ti udělalo při práci na projektu největší radost?

Co ti na projektu přišlo nejzajímavější?

Nezapomeň úspěšnou akci i oslavit!